

Reactie VOI©E op voorontwerp implementatie Richtlijn Collectief Beheer

Inleiding

De leden van VOI©E stellen het op prijs dat zij in de gelegenheid zijn gesteld op dit voorontwerp te reageren terwijl er geen consultatieronde is voorzien. Als lijdend voorwerp van het wettelijk toezicht is het van belang dat input vanuit de praktijk wordt gevraagd en daar maken wij ook graag gebruik van.

Wij hebben in de eerste plaats begrip en waardering voor de wijze waarop dit voorontwerp tot stand is gekomen. De richtlijn is een gegeven en die moet worden ingepast in een bestaand wettelijk kader en dat maakt de wet er niet overzichtelijker en duidelijker op. Ondanks deze complexiteit is de opsteller er op uitstekende wijze in geslaagd de richtlijnbevestigingen passend te maken binnen de Nederlandse juridische structuur van collectieve beheersorganisaties.

Wij zijn blij dat (op een enkele uitzondering na) geen gebruik is gemaakt van de mogelijkheid om (nog) strengere normen vast te stellen. Wij juichen toe dat de wettelijke beperking tot beleggen definitief vervangen wordt door de waarborgen voor prudent beleggingsbeleid in de richtlijn en in het bestaande toezichtskader van het College van Toezicht. Wij zijn ook van mening dat een goede, praktisch hanteerbare oplossing is gevonden voor de sanctionering van de informatieplicht van professionele gebruikers. Wij stellen er prijs op deze waardering op voorhand aan te geven, omdat in een reactie op het voorontwerp logischerwijs de kritiekpunten de overhand hebben.

Onze kritiekpunten zijn met name gericht op gemaakte keuzes om bepaalde onderwerpen wel of juist niet aan te passen en komen voort uit een andere lezing van de (bedoeling van de) richtlijn. Daarnaast hebben wij nog een aantal vragen en suggesties. De reactie namens de leden van VOI©E is verdeeld over drie categorieën: I algemene opmerkingen naar aanleiding van MvT algemeen deel; II artikelsgewijs commentaar mede naar aanleiding van de MvT per artikel; en III redactionele suggesties ter verbetering/verduidelijking. De opmerkingen over multiterritoriale licentieverlening zijn geclusterd onder de bespreking van onderdeel F (ad artt. 5a t/m 5j).

I ALGEMENE OPMERKINGEN

Het uitgangspunt van minimumharmonisatie?

Het onderdeel van de Richtlijn dat een vorm van minimumharmonisatie is (Titel II) biedt de lidstaten de mogelijkheid strengere normen vast te stellen. Wij zijn het eens met het gehanteerde uitgangspunt dat Nederland daarvan in beginsel geen gebruik maakt.

Rekening moet immers worden gehouden met de – door het kleine taalgebied – kwetsbare internationale concurrentiepositie van Nederlandse CBO's en de vorderingen die de sector heeft gemaakt met zelfregulering. Het voorkomen van een "nationale kop" op Europese regelgeving is ook kabinetsbeleid.

Wij zijn het dan ook niet eens met het behouden van de nationale kop als het gaat om bestaande bepalingen in de Wet Toezicht (zoals het ex ante toezicht van het CvTA, de kostennormering, de WNT-normering en het aanhouden van een mogelijke bepaling tot verplichte samenwerking). Bepalingen die VOI©E altijd omstreden heeft gevonden omdat zij niet overeenstemmen met het privaatrechtelijke karakter van de (collectieve) uitoefening van rechten.

Hierover is ook in de Eerste Kamer discussie gevoerd, waarbij nadrukkelijk namens het kabinet als argument is genoemd dat Nederland er naar zal streven dat dergelijke bepalingen ook in de toen nog in behandeling zijnde richtlijn zouden worden opgenomen. Dat blijkt nu niet het geval.

Aan dit uitgangspunt van minimumharmonisatie wordt helaas afbreuk gedaan door het voornemen om het besluit over onverdeelde gelden niet aan de vertegenwoordigers van de rechthebbenden over te laten, maar als wetgever te bepalen waaraan deze gelden moeten worden besteed.

De richtlijn legt heel duidelijk het primaat bij de rechthebbenden en het mede hierdoor stimuleren van concurrentie. Dit uitgangspunt van de richtlijn zou naar onze mening de aanleiding moeten zijn om bij de implementatie aan voornoemde beperkingen van de keuzevrijheid van rechthebbenden een einde te maken en ook op deze punten te kiezen voor minimumharmonisatie.

Op een aantal van deze punten lijkt het voorontwerp aan te sturen op bespreking bij de voorgenomen evaluatie van de Wet Toezicht in het voorjaar van 2016. Naar onze mening kan en moet hier niet op worden gewacht. De richtlijn wordt geïmplementeerd door middel van een wijziging van de Wet Toezicht in het voorjaar van 2016, dan is het mosterd na de maaltijd om in 2016 nog eens te evalueren. Deze evaluatie zal naar onze overtuiging geen nieuwe inzichten opleveren voor de voorwaarden die nu op grond van de richtlijn aangepast kunnen en wat ons betreft moeten worden.

Bovendien was er bij de behandeling van het wetsvoorstel Toezicht in 2013 geen rekening gehouden met een snelle aanvaarding van de richtlijn collectief beheer, die toen pas in het begin van behandeling was. Die aanvaarding is echter onverwacht snel in 2014 tot stand gekomen. Dat betekent dat die evaluatie gelijk bij de implementatie van de richtlijn hoort plaats te vinden, zoals in feite ook is voorzien tijdens de behandeling in de Eerste Kamer (na drie jaar of zoveel eerder als de richtlijn tot stand is gekomen).

Wij juichen toe dat in het voorontwerp wel al de keuze is gemaakt voor het schrappen van de in de Wet Toezicht nog aangehouden bepaling tot nadere beperking van de beleggingsmogelijkheden. Prudent beheer van gelden die nog niet uitgekeerd kunnen worden, levert blijkens cijfers over de afgelopen tien jaar de rechthebbenden vermeerdering van hun inkomsten of verlaging van hun kosten op.

De bepaling tot nadere beperking van de beleggingsmogelijkheden was dan ook aangehouden op verzoek van de Eerste Kamer na dringende verzoeken uit kringen van rechthebbenden om deze maatregel niet te nemen.

(Dit argument missen wij overigens nog wel in de toelichting.)

Belangrijkste wijzigingen

De vergroting van de keuzevrijheid van rechthebbenden om een CBO te kiezen, waar mogelijk per recht, categorie recht of soorten werk, is een belangrijke wijziging, die wij missen in het overzicht van de belangrijkste wijzigingen.

Dit uitgangspunt van keuzevrijheid staat naar onze mening op gespannen voet met de huidige rol van de overheid bij collectief beheer. Als de overheid te veel op de stoel van de rechthebbenden zit, maakt dat de CBO minder aantrekkelijk en hebben de rechthebbenden minder te kiezen.

Meer ruimte voor zelfregulering – aanwijzing van het keurmerk

Een aantal bepalingen in de richtlijn is meer concreet uitgewerkt in het CBO-Keurmerk. Het keurmerk bewijst ook goede diensten op het terrein van gewenste harmonisering. De CBO-Keurmerkcriteria worden jaarlijks onafhankelijk gecontroleerd en maken inmiddels deel uit van het toetsingskader van het College van Toezicht. Aanpassingen van de criteria relevant voor het toetsingskader van het College worden ook vooraf met het College besproken. Het College ontvangt alle onderzoeksrapporten van het Keurmerkinstituut en heeft als toehoorder toegang tot overleg van de Commissie van Belanghebbenden (bestaande uit vertegenwoordigers van gebruikers en van rechthebbenden) die het bestuur van VOI@E adviseert over de criteria.

(Aan het keurmerk mag in de MvT meer positieve aandacht worden gegeven.)

Om aan het bezwaar tegemoet te komen dat alleen de leden van VOI@E gehouden zijn het keurmerk na te leven, zou gebruik kunnen worden gemaakt van de in artikel 2 lid 3 van de Wet Toezicht opgenomen mogelijkheid om bij AMvB de naleving van het keurmerk aan alle collectieve beheersorganisaties (en aan onafhankelijke beheersorganisaties wat ons betreft, zie commentaar op artikel 25d) op te leggen. In feite is dat een algemeen verbindend verklaring van de keurmerkcriteria. Dit instrument kan daarmee ook worden ingezet om een gelijk speelveld te creëren. In het navolgende commentaar wordt gewezen op het mogelijk nut van algemeen verbindend verklaren van het keurmerk bij de normering van bezoldiging, verdeling, inhoudingen voor sociale, culturele en educatieve diensten, de doorbetalingsverplichting, het transparantieverslag en bij de klachten- en geschillenregelingen.

Gevolgen voor rechthebbenden

De berekening van nalevingskosten is lastig, maar wij hebben sterk de indruk dat deze hier ernstig worden onderschat omdat voornamelijk naar de publicatiekosten wordt gekeken. Niet alleen zijn er periodiek terugkerende kosten, zoals een driemaandelijke informatiemailing en de informatievoorziening inzake nog niet verdeelde gelden. De kosten zitten vooral in investeringen in ICT, het herinrichten van financiële systemen en meerwerk aan specificaties en controle, waarvoor ook structureel meer menskracht nodig zal zijn. Als het inderdaad de bedoeling is om elektronische stemming mogelijk te maken (zie echter ons commentaar op artikel 2b vijfde lid) zal dat gezien de gestelde eisen qua beveiliging ook tot hoge kosten kunnen leiden.

Het ter beschikking stellen van gegevens van nog niet uitgekeerde gelden vanwege onvoldoende informatie kan leiden tot ongefundeerde claims. Dit betekent dat er nieuwe controlemechanismen moeten worden ontworpen of bestaande controlemechanismen moeten worden uitgebreid met navenant hogere kosten.

Kortom zowel organisatorisch, IT-technisch als procedureel zullen er belangrijke aanpassingen moeten worden gemaakt die hoge eenmalige en structurele kosten tot gevolg hebben.

Het is moeilijk daar een concreet bedrag aan te koppelen, maar aangegeven zou moeten worden dat met deze kosten – die aanzienlijk kunnen zijn – hier nog geen rekening is gehouden.

II ARTIKELSGEWIJS COMMENTAAR

Ad artikel 1, onderdeel c – geen toezicht op beheersorganisaties buiten EU

In de MvT wordt gememoreerd dat het College geen toezicht kan houden op beheersorganisaties die hun diensten aanbieden in Nederland, maar die niet gevestigd zijn in Nederland. Ook de in Nederland gevestigde agenten van beheersorganisaties die bijvoorbeeld gevestigd zijn in de Verenigde Staten, kunnen blijkens de richtlijn niet worden aangemerkt als onafhankelijke beheersorganisatie als bedoeld in artikel 1, onderdeel d. De vraag is of dit een wenselijke situatie creëert.

Aan deze vaststelling wordt in de MvT geen conclusie verbonden. Die conclusie zou wat ons betreft moeten zijn dat de wetgever, om een eerlijk speelveld te behouden, aan de collectieve beheersorganisaties die wel in Nederland gevestigd zijn geen nadere voorwaarden op zou moeten leggen die hun concurrentiepositie kunnen beperken. Het is van belang dat wordt onderzocht hoe dit in andere landen wordt geregeld.

Dit gegeven ondersteunt dan ook een consequente toepassing (‘met terugwerkende kracht’) van een minimumharmonisatie, zodat er geen nationale koppen meer op de richtlijn bestaan.

Ad artikel 1, onderdeel d – definitie onafhankelijke beheersorganisaties

In de MvT algemeen deel (onder punt 8 gevolgen voor burgers en bedrijfsleven, p. 13) wordt aangegeven dat het aantal onafhankelijke beheersorganisaties niet bekend is en wordt aangenomen “dat het gaat om een verwaarloosbaar aantal ondernemingen”. De vraag is of dit wel klopt? Gezien de in de MvT overgenomen precisering uit de considerans van de richtlijn kan de vraag worden verwacht aan wat voor soort ondernemingen hier dan wel wordt gedacht. Kan hiervan een voorbeeld worden genoemd? Kan a contrario worden geredeneerd dat agenten of tussenpersonen die licenties verstrekken en geld innen bij gebruikers, wel aangemerkt kunnen worden als onafhankelijke beheersorganisaties? Hoe kijkt de wetgever aan tegen organisaties als Epidemic Sound, VillaMusicRights en Tribe of Noise die in de Nederlandse markt actief zijn?

Ad artikel 1, onderdeel j – definitie beheerskosten

Beheerskosten zijn “kosten van het beheer” van auteursrechten en naburige rechten. Een typisch voorbeeld van een circulaire definitie.

Wij begrijpen dat het raadzaam is om in de wet de definitie uit de richtlijn over te nemen, maar de praktijk heeft er behoefte aan dat in de toelichting een nadere precisering wordt aangebracht van kosten die moeten worden gemaakt in verband met de incasso (waaronder marketing, acquisitie en incassoprocedures) en de repartitie enerzijds, en andere inhoudingen voor bestedingen die de rechthebbenden willen doen ten behoeve van het algemeen belang van de betreffende groep rechthebbenden, zoals sociale, culturele of educatieve diensten, algemene voorlichting en algemene bescherming van het auteursrecht en/of de naburige rechten anderzijds.

Zie ook onze opmerkingen over artikel 2h.

Ad artikel 2 lid 3 – aanwijzing gedragscode

Wij stellen voor “gedragscode” te vervangen door “keurmerk”. Met de term gedragscode werd gerefereerd aan de gedragscode waarmee VOI©E in 2008 van start is gegaan.

De actualiteit is nu een (meer concreet) keurmerk en als gekozen wordt voor een aanwijzing komt het CBO-keurmerk het meest in aanmerking.

Ad artikel 2a, derde lid – voorwaarden niet-commercieel gebruik

In de MvT wordt aangegeven dat rechthebbenden die het niet eens zijn met de voorwaarden voor niet-commercieel gebruik terecht kunnen bij de geschillencommissie van de desbetreffende collectieve beheersorganisatie.

Het is natuurlijk in de eerste plaats de algemene ledenvergadering (of vergadering van aangeslotenen bij een stichting of het bestuur bij een stichting zonder rechtstreeks aangesloten rechthebbenden) die hierover besluit. In de MvT zou moeten worden aangegeven dat de leden ter zake een besluit nemen, welk besluit eventueel getoetst kan worden door de geschillencommissie voor aangesloten rechthebbenden bij de desbetreffende collectieve beheersorganisatie.

Ad artikel 2b – lidmaatschapsvoorwaarden en stichtingen

Artikel 2b stelt eisen aan lidmaatschapsregels in de statuten en lidmaatschapsvoorwaarden van CBO's, voor zover zij als een vereniging zijn georganiseerd. Mag een CBO die als een stichting is georganiseerd er van uitgaan dat bepalingen slechts dan van toepassing zijn, indien dit expliciet overeenkomstig van toepassing wordt verklaard op de stichting? Gaarne nadere toelichting op dit punt in MvT. Zie ook deel III redactioneel commentaar op artikel 2d.

Artikel 2b, lid 2 – leden buiten de EU

De toelichting in de MvT lijkt een ruimere uitleg te geven dan de huidige EU-wetgeving ons verplicht, die is namelijk beperkt tot de verplichting om personen/bedrijven wonend/gevestigd in de EU als lid toe te laten. Een beperking die ook in huidige statuten voorkomt. Gaarne strikter definiëren.

Ad artikel 2b vijfde lid – elektronische communicatie met de leden

Artikel 2b vijfde lid zorgt voor implementatie van artikel 6, vierde lid van de richtlijn, inhoudende de verplichting voor een CBO om haar leden in de gelegenheid te stellen op elektronische wijze met haar te communiceren, onder meer ten behoeve van de uitoefening van hun lidmaatschapsrechten.

Volgens de MvT volgt hieruit de conclusie dat de CBO's derhalve verplicht zijn hun leden in de gelegenheid te stellen elektronisch te stemmen. Dit zou dan verder gaan dan artikel 2:38 leden 7 en 8 BW dat verenigingen het recht hebben onder bepaalde waarborgen het stemrecht door middel van een elektronisch communicatiemiddel uit te oefenen.

Wij delen deze conclusie niet. Het artikel in de richtlijn gaat over aansluiting en lidmaatschap en naar onze mening niet over het stemproces.

In overweging 22 van de richtlijn wordt overwogen dat CBO's de leden in staat moeten stellen hun lidmaatschapsrechten uit te oefenen door deel te nemen aan het besluitvormingsproces van de organisatie via een periodieke algemene vergadering.

In overweging 23 wordt aangegeven dat alle leden mogen deelnemen aan en hun stem mogen uitbrengen tijdens de algemene ledenvergadering. Om actieve deelname te bevorderen voor leden die de algemene ledenvergadering niet bijwonen moeten de leden – in aanvulling op de mogelijkheid hun rechten langs elektronische weg uit te oefenen –

ook via een gevolmachtigde aan de algemene ledenvergadering kunnen deelnemen en hun stem kunnen uitbrengen.

Wij lezen hierin dat de mogelijkheid hun rechten langs elektronische weg uit te oefenen niet impliceert dat de leden ook langs elektronische weg hun stem zouden *moeten* uitbrengen.

Met de leden is – en zal ongetwijfeld verder worden – gesproken over experimenten met stemmen via een elektronisch communicatiemiddel, maar een verplichting gaat vanwege de complexiteit en daarmee gepaard gaande vereiste zorgvuldigheid en kosten een stap te ver en volgt naar onze mening ook niet uit de overwegingen van de richtlijn.

Artikel 2d, leden 4 en 5 – bestuurders

Wat wordt verstaan onder bestuurder? Volgens de toelichting volgt de betekenis van deze begrippen uit Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek. Binnen de verschillende governance structuren van CBO's roept dit begrip echter wel degelijk verwarring op. Een afzonderlijke definitie is niet nodig, daar dit begrip alleen hier voorkomt, maar een nadere toelichting op dit begrip in de toelichting op dit artikel zou wel verhelderend kunnen werken.

Ad artikel 2d, vijfde lid – algemene ledenvergadering stelt bezoldiging vast

VOI©E heeft de wettelijke normering van artikel 25a Wet Toezicht van meet af aan ten principale afgewezen vanwege de louter privaatrechtelijke verhouding tussen een volledig privaat georganiseerde en gefinancierde CBO en een bestuurder. De bezoldiging van bestuurders dient een zaak te zijn van de rechthebbenden die hiervan ook de kosten dragen. Dat is conform artikel 8 van de richtlijn die de bevoegdheid tot benoeming en bezoldiging van bestuurders legt bij de algemene ledenvergadering.

In een onderzoek dat prof. mr. T. Barkhuysen¹ in opdracht van VOI©E heeft uitgevoerd concludeert hij dat "de van overeenkomstige toepassing verklaring van de WNT op CBO's niet is gerechtvaardigd in het licht van onder meer de contractsvrijheid, het recht op ongestoord genot van eigendom en het recht op gelijke behandeling, welke rechten ook alle de beginselen van evenredigheid en proportionaliteit en het verbod van willekeur waarborgen" (zie bijlage).

VOI©E herhaalt haar pleidooi de bezoldiging van topfunctionarissen te regelen langs de weg van zelfregulering. Zelfregulering voorkomt ook problemen die nu – bij gebreke van een ministeriële regeling die op onze private sector is toegesneden – door de rigide wetstechnische verwijzing ontstaan, waardoor maatwerk niet mogelijk is.

VOI©E zal hiervoor voorstellen doen, die uiteindelijk een plaats kunnen krijgen in het CBO-Keurmerk (dat eventueel algemeen verbindend kan worden verklaard).

---

¹ Professor Barkhuysen is hoogleraar Staats- en Bestuursrecht aan Universiteit Leiden en als partner verbonden aan de Praktijkgroep Bestuursrecht; hij was mede verantwoordelijk voor het in september 2009 door zijn faculteit aan het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties uitgebrachte advies "rechtmatigheid onmiddellijke werking inkomensnormen (semi-)publieke sector in het licht van het eigendomsrecht van artikel 1 eerste protocol EVRM".
[file:///C:/Users/gebruiker/Downloads/adviesrechtmatigheidinkomensnormenenbrief%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/gebruiker/Downloads/adviesrechtmatigheidinkomensnormenenbrief%20(1).pdf)

Ad artikel 2d, achtste lid – duur lidmaatschap en stemrecht

Artikel 8 lid 9 richtlijn geeft lidstaten de mogelijkheid om CBO's toe te staan dat de mogelijkheid om stemrecht uit te oefenen tijdens de ALV wordt beperkt op basis van de duur van het lidmaatschap. Voor organisaties met leden is het belangrijk in dat kader alle mogelijkheden te hebben die de richtlijn hun biedt.

Volgens de MvT (p. 35) is van deze mogelijkheid geen gebruik gemaakt omdat de bestaande algemene regeling in artikel 2:38 lid 1 BW hiervoor niet de ruimte biedt. Maar kan artikel 2d Wet Toezicht op grond van de richtlijn dan niet gezien worden als een *lex specialis* ten behoeve van CBO's met direct aangesloten leden?

Ad artikel 2h - beheerskosten

Ook hier staat in de MvT: "Beheerskosten zijn slechts de bedragen die door een collectieve beheersorganisatie in rekening worden gebracht voor het beheer van auteursrecht en naburige rechten." Wenselijk is een nadere precisering tot kosten die moeten worden gemaakt voor de incasso en de repartitie van de door de CBO beheerde rechten.

Ad artikel 2h vierde lid – drempel voor kosten

De implementatie van de richtlijn zou naar onze mening aanleiding moeten vormen om de bij AMvB te bepalen drempel te schrappen. De nadere eisen die gesteld zijn aan transparantie, de nadrukkelijke bevoegdheid bij de rechthebbenden hierop hun keuzes te bepalen en het bestaande toezichtskader van het College van Toezicht bevatten voldoende instrumenten om te waarborgen dat de kosten niet hoger zijn dan gerechtvaardigd. Een bij AMvB vastgelegde drempel beperkt niet alleen de keuzevrijheid van de rechthebbenden, maar ook de beleidsvrijheid van het College van Toezicht om maatwerk toe te passen. Normering door de wetgever past ook niet in de doelstelling van de richtlijn om concurrentie te bevorderen.

Alle reden derhalve om deze nationale kop op de richtlijn te schrappen.

Ad artikel 2i t/m 2k – de verdeling

Met uitzondering van de nadere precisering met de negen maanden termijn en de beschikbaarstelling van informatie over de nog niet verdeelde gelden is de regeling in het CBO-Keurmerk meer concreet uitgewerkt en van meer waarborgen voorzien (o.a. strikt regime voor reserveringen voor claims). De Keurmerkcriteria houden ook beter rekening met de Nederlandse inrichting van incasso- en verdeelorganisaties, die gezamenlijk binnen dezelfde termijnen de verdeling moeten uitvoeren.

De rechthebbenden hebben er voor gekozen om nog niet verdeelde gelden naar keuze toe te voegen aan sociaal- en/of culturele fondsen (indien aanwezig en voor zover het maximum daarvoor nog niet is bereikt) of aan het voor repartitie beschikbare saldo. Die keuze dient naar onze mening ook te worden gerespecteerd (zie ook ons commentaar op artikel 2l tiende lid).

De nadere eisen die de richtlijn stelt aan de verdeling, zoals de eerste betalingstermijn van negen maanden en daarmee gepaard gaande informatieplicht, zullen uiteraard in de CBO-Keurmerkcriteria op dienovereenkomstige wijze worden verwerkt.

Ook in dit verband verdient het aanbeveling gebruik te maken van de mogelijkheid om bij AMvB dit keurmerk algemeen verbindend te verklaren.

Ad artikel 2i tiende lid – gebruik onverdeelde gelden

Onverdeelde gelden zijn alleen bestemd voor rechthebbenden

Dit artikellid implementeert artikel 13 lid 6 van de richtlijn. Volgens de MvT bepaalt dit lid dat de algemene ledenvergadering het gebruik van onverdeelde gelden slechts mag bestemmen voor doelen "die samenhangen met de belangen van gebruikers en rechthebbenden".

Dat staat echter niet in deze richtlijnbevestiging, althans niet met betrekking tot belangen van gebruikers: "De lidstaten kunnen het gebruik van niet-verdeelbare bedragen beperken of bepalen welk gebruik ervan toegestaan is, onder meer door te garanderen dat dergelijke bedragen gescheiden en onafhankelijk worden aangewend ter financiering van sociale, culturele en educatieve activiteiten ten gunste van rechthebbenden."

De beperking tot rechthebbenden is ook terecht omdat de belangen van gebruikers al gediend zijn met de licentie die zij hebben verkregen voor het gemaakte gebruik en de vrijwaring voor aanspraken van rechthebbenden op de gelicentieerde rechten.

De suggestie in de MvT dat bij onverdeelde gelden vaak onduidelijk blijft of een werk auteursrechtelijke bescherming geniet (waarvoor in dat geval onverschuldigd betaald zou zijn) is onjuist. Bij de bepaling van de hoogte van de vergoeding wordt rekening gehouden met het mogelijk gebruik van rechtenvrij materiaal. Daarvoor wordt niet betaald. Bovendien zou de merkwaardige situatie kunnen ontstaan dat gebruikers een 'bonus' krijgen voor het niet aanleveren van gebruikt repertoire.

Deze hele discussie kan de wetgever ook beter vermijden door geen nadere regels te stellen en de wijze van verdeling aan de rechthebbenden over te laten.

Mocht desondanks toch gebruik worden gemaakt van deze beperking van het recht van de algemene ledenvergadering zou de juiste formulering volgens de richtlijn moeten zijn: "10. Onverminderd het bepaalde in artikel 2d, zesde lid bestemt de algemene ledenvergadering het gebruik van onverdeelde bedragen voor sociale, culturele en educatieve activiteiten ten gunste van rechthebbenden."

De MvT dient dan uiteraard dienovereenkomstig te worden aangepast.

Maar wij zouden graag zien dat Nederland geen gebruik maakt van deze optie en de rechthebbenden de ruimte laat om zelf te bepalen hoe hiermee om te gaan.

Keuzevrijheid rechthebbenden behouden

Wij zijn van mening dat de wetgever geen nadere invulling zou moeten geven aan deze bevoegdheid van de rechthebbenden en ook op dit punt consequent zou moeten vasthouden aan minimumharmonisatie.

Volgens de keurmerkcriteria hebben de vertegenwoordigers van rechthebbenden er voor gekozen om na die drie kalenderjaren een redelijke en ten genoegen van het CvTA gemotiveerde reservering gedurende maximaal twee kalenderjaren aan te houden voor in die periode opkomende claims van rechthebbenden. De overige vergoedingen die niet binnen genoemde periode van drie jaar beschikbaar kunnen worden gesteld, en die niet zullen of, vanwege bereikt maximum, kunnen worden toegevoegd aan sociaal- en/of culturele fondsen die direct of indirect ten goede komen aan (doelen ten gunste van) de door de CBO vertegenwoordigde groep rechthebbenden, worden in het eerstvolgende kalenderjaar toegevoegd aan de voor alle rechthebbenden voor repartitie beschikbare gelden.

Gelden kunnen in de meeste gevallen niet verdeeld worden omdat het wegens gebrekkige informatie over het gebruik niet mogelijk is gebleken om het gebruikte werk te koppelen aan een rechthebbende. De rechthebbenden zijn doorgaans wel bekend of alsnog vindbaar. Omdat de koppeling aan het gebruik niet kan worden gemaakt, kan de betreffende rechthebbende heel goed een rechthebbende zijn die reeds heeft deelgenomen aan de repartitie. Dat is zelfs zeer waarschijnlijk. Bovendien zou het voor repartitie beschikbare bedrag hoger zijn geweest als de CBO op moment van repartitie had geweten hoeveel geld er drie jaar later niet verdeeld zou kunnen worden.

Niet alle CBO's houden geld in voor sociale, culturele en educatieve diensten: de wetgever zou dat ook niet langs deze weg moeten verplichten.

Hetzelfde geldt voor handhaving, met name de verdelingsorganisaties hoeven niet of nauwelijks gelden vrij te maken voor handhaving. Als bedoeld wordt op collectieve handhaving, zoals uitgevoerd door BREIN, rekenen wij dergelijke uitgaven onder sociale, culturele en educatieve diensten.

Het kan bij sommige CBO's om allerlei redenen om substantiële bedragen gaan ten aanzien waarvan het redelijk is om een deel daarvan, conform de huidige praktijk, aan de repartitie toe te voegen.

Ook in dit verband verdient het aanbeveling gebruik te maken van de mogelijkheid om bij AMvB het CBO-Keurmerk algemeen verbindend te verklaren.

Artikel 2j – tenzij anders overeengekomen

Artikel 2j implementeert artikel 14 van de richtlijn en bepaalt dat collectieve beheersorganisaties rechthebbenden, wier rechten zij op basis van een vertegenwoordigingsovereenkomst beheren, op een gelijke wijze behandelen als hun eigen rechthebbenden. Dit betekent bijvoorbeeld dat de verdeling en betaling, alsmede de tarifiering en de in rekening gebrachte beheerskosten op dezelfde wijze dienen plaats te vinden.

Dit is ook het uitgangspunt van non-discriminatie in bijvoorbeeld CISAC- en IFRRO-modelovereenkomsten. Echter, in de praktijk komt wel voor – en dat zou ook zo moeten blijven – dat expliciet anders in een wederkerigheidsovereenkomst met een zusterorganisatie kan worden overeengekomen, bijvoorbeeld andere kostenpercentages. Wij stellen voor aan 2j dezelfde slotpassage toe te voegen als bij artikel 2k, tweede lid: "tenzij de andere collectieve beheersorganisatie die partij is bij de vertegenwoordigingsovereenkomst, uitdrukkelijk met andere voorwaarden instemt."

Alternatief is om in de toelichting te vermelden dat dit mogelijk is en dat op dat moment geen sprake is van discriminatie.

Ad artikel 2k vijfde lid – doorbetalingsplicht binnen zes maanden, tenzij

In de regel zullen objectieve redenen zich verzetten tegen deze korte doorbetalingstermijn voor de zogenaamde verdeelorganisaties. Zes maanden is in de regel te kort voor een adequate verdeling wanneer de incasserende organisatie daarvoor te weinig gebruiksgegevens beschikbaar heeft.

De meer concrete uitwerking in de CBO-Keurmerkcriteria met in feite een ketenaansprakelijkheid voor verdeling binnen de gestelde termijnen, verdient de voorkeur.

Dit kan worden versterkt door het keurmerk algemeen verbindend te verklaren.

Ad artikel 2l eerste lid - toezicht op onderhandelingen met gebruikers

Volgens de MvT kan het College handhavend optreden op het moment dat het aanwijzingen heeft dat het optreden van partijen of één van de partijen tot een evident onwenselijke situatie leidt. "Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn wanneer een collectieve beheersorganisatie consequent gevraagde informatie te laat verschaft aan gebruikers." Uit de MvT menen wij te kunnen concluderen dat het College ook handhavend kan optreden als het optreden van een gebruiker tot de onwenselijke situatie leidt. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn wanneer een gebruiker weigert informatie over het gebruik te verschaffen of consequent informatie over het gebruik te laat verschaft aan een collectieve beheersorganisatie.

Aandacht voor dit vraagstuk zou de toelichting op dit artikel evenwichtiger maken.

Ad artikel 2l tweede lid – schrap ex ante goedkeuring tarieven

Dit artikellid codificeert bestaande rechtspraak van het EU Hof van Justitie over de eisen die aan tarieven worden gesteld. Conform de richtlijn wordt vervolgens een uitzondering gemaakt voor nieuwe online diensten om de hiervoor benodigde flexibiliteit bij het vaststellen en overeenkomen van tarieven te bevorderen. Vervolgens zijn deze normen overgenomen in artikel 25 voor het toetsingskader van de geschillencommissie om ervoor te zorgen dat het Nederlands regime volledig aansluit op de richtlijn.

Ook in dit opzicht verbaast het ons dat als gevolg van deze implementatie niet tegelijk het ex ante toezicht op tarieven, zoals geregeld in artikel 3 eerste lid onderdeel c, wordt geschrapt.

Naast onze opmerkingen over het uitgangspunt van minimumharmonisering en de aantasting van het privaatrechtelijke karakter van de collectieve uitoefening van rechten, leidt voornoemde motivering op basis van de richtlijn naar onze mening tot de conclusie dat ex ante toezicht op tarieven niet alleen overbodig is, maar ook in tegenspraak met het richtlijnregime dat stuurt op concurrentie en flexibiliteit, juist als het gaat om nieuwe online diensten.

Ad artikel 2m lid 1 onderdeel f – vereiste inhoudingen

Met inachtneming van ons commentaar op artikel 2i tiende lid zou in onderdeel f geschrapt moeten worden "die op grond van nationaal recht vereist zijn", want daarvan zou geen sprake moeten zijn. (Zelfde correctie uiteraard in MvT op p. 53.)

Ad artikel 2q - transparantieverlag

In samenspraak met het College van Toezicht zijn in de CBO-Keurmerkcriteria concrete geharmoniseerde uitwerkingen van de financiële verantwoording opgenomen. Daar waar dat zinvol is, kan dat ook met de nadere eisen die krachtens de richtlijn in de Wet Toezicht worden opgenomen. Dat geeft ook meer flexibiliteit tot aanpassing aan de praktijk. Zo wordt bijvoorbeeld in de richtlijnbijlage uitsluitend gerefereerd aan "boekjaar" (2c iv), terwijl Sena per muziekjaar rapporteert.

Ook in dit verband kan algemeen verbindend verklaring van het keurmerk worden overwogen.

Ad artikel 2q, vijfde lid - auditverslag

Wordt met het 'auditverslag' de controleverklaring van de accountant bedoeld?

Zo ja, dan kan wellicht beter deze term worden gebruikt of in de MvT worden toegelicht.

Ad artikel 3, eerste lid, onderdeel d – informatieplicht gebruikers

Wij waarderen de uitwerking van de informatieplicht voor gebruikers met een concrete procedure en sanctie in geval van niet-naleving.

VOI©E heeft hierover ook afspraken met VNO-NCW en MKB-Nederland als het gaat over de informatieplicht van gebruikers en branches en de daarvoor geldende aanmeldingsvergoeding en vergoedingen voor diensten van branches.

Het voorbeeld in het midden van de toelichting op pagina 58 inzake een internetconsultatie zouden wij liever geschrappt zien. Dat lijkt niet de voor de hand liggende weg. Een dergelijk format zal worden afgesproken met een representatieve brancheorganisatie, of voor een cluster van vergelijkbare gebruikers met de commissie auteursrecht van VNO-NCW en MKB-Nederland.

Ad artikel 5, derde lid – geen verplichte samenwerking

De richtlijn verzet zich niet tegen samenwerking tussen verschillende collectieve beheersorganisaties, mits dit niet strijdig is met het mededingingsrecht.

Artikel 21 Wet Toezicht was voorzien om aan de wetgever een specifieke bevoegdheid te verlenen om bij AMvB te bepalen dat CBO's verplicht zijn bepaalde activiteiten gezamenlijk uit te oefenen. De Raad van State plaatste destijds vraagtekens bij deze bevoegdheid met het oog op het mededingingsrecht en VOI©E heeft van meet af aan aangegeven deze bepaling strijdig te achten met het privaatrechtelijke karakter van de uitoefening van rechten. In de Eerste Kamer was er ook kritiek op deze bepaling. Om deze reden is dit artikel aangehouden in afwachting van de richtlijn (als deze er eerder zou zijn dan de evaluatie na drie jaar).

In de MvT wordt aangegeven dat de richtlijn "niet noopt tot een heroverweging van de delegatiegrondslag". Met deze conclusie zijn wij het niet eens.

De expliciete keuze van de Europese Commissie voor concurrentie en keuzevrijheid van rechthebbenden staat haaks op een (mogelijke) maatregel tot verplichte samenwerking, nog los van het mededingingsrechtelijke vraagstuk.

Bovendien is het aanhouden van deze bepaling overbodig. Terecht wordt gewezen op de gemaakte vorderingen van de sector met zelfregulering. Daarnaast beschikt het College over voldoende middelen om via adviezen en zo nodig aanwijzingen in voorkomende gevallen sturend op te treden wanneer door samenwerking evidente voordelen voor gebruikers en/of rechthebbenden te bereiken zijn. Voldoende redenen om naar aanleiding van de implementatie deze aangehouden omstreden delegatiegrondslag definitief te schrappen.

***

Ad artikel F (artt. 5a t/m 5j) – multiterritoriale licentieverlening

Dit nieuwe onderdeel van de Wet Toezicht is vrijwel volledig overeenkomstig het bepaalde in de richtlijn. De opmerkingen die wij hierover hebben, betreffende algemeen deel MvT en artikelsgewijs commentaar, worden hieronder samengevoegd.

Op pagina 6 van de MvT staat dat Titel 3 een kans biedt voor Buma/Stemra om ook in het buitenland te licentiëren. Dat kan Buma/Stemra voor het rechtstreeks aan haar toevertrouwde repertoire nu ook al. De richtlijn geeft nadere regels. Deze titel is er op gericht om het verkrijgen van multiterritoriale licenties voor online muziekgebruik te vereenvoudigen voor aanbieders van nieuwe innovatieve online-diensten.

Op pagina 10 van de MvT staat onder 'Ad 5 Multiterritoriaal licentiëren' dat de richtlijn de uitgifte van multiterritoriale licenties versimpelt. Dat is natuurlijk nog maar de vraag. Wellicht beter om te zeggen dat de richtlijn deze versimpeling beoogt.

Ad art. 5 – relatie met artikel 30a Auteurswet/ art. 5j - te beperkte werkingsfeer

Wij missen in de MvT overwegingen over de relatie tussen artikel 30a Auteurswet en systemen van verplicht collectief beheer aan de ene kant, en aan de andere kant de verplichtingen van de Nederlandse wetgever op grond van de richtlijn.

De Wet Toezicht gaat uit van een monopoliepositie van Buma/Stemra, maar met betrekking tot rechtenverlening voor online gebruik is dat maar ten dele het geval, ook gezien de beperkte werkingsfeer van artikel 30a.

Artikel 32 richtlijn biedt omroepen als gebruikers de mogelijkheid om de online rechten te regelen met de CBO van het land waarmee ze ook haar offline rechten regelt. Omdat artikel 30a online rechten maar beperkt omvat, ontstaat er een gat tussen dit mandaat van de Europese wetgever en de Nederlandse (interpretatie van) artikel 30a. Dat zou kunnen maken dat, hoewel de gebruiker de rechten via de CBO zou kunnen regelen, de Nederlandse wet daarmee niet in lijn is. De rechthebbenden die hun rechten voor multiterritoriaal hebben teruggetrokken zouden daarmee alsdan alsnog de betreffende omroepen rechtstreeks kunnen benaderen. De overheid zou daarmee strengere normen opleggen dan de normen die in het buitenland gelden.

Het lijkt ons ten minste een punt van aandacht waarover verder met betrokken partijen gesproken zou moeten worden.

Verder geldt dat de werkingsfeer van artikel 5j en de tekst in de MvT (op p. 69) te beperkt is. De richtlijn heeft het immers niet alleen over 'catchup' maar over: *"radio- of televisieprogramma's gelijktijdig met of na de oorspronkelijke uitzending alsook ondersteunend online materiaal, met inbegrip van vooruitblikken, dat door of voor de omroep is gemaakt"*.

Wij zouden het op prijs stellen als de wetstekst en de MvT hierop worden aangepast. Overigens weten wij niet of het de bedoeling is geweest van de Europese wetgever auteursrecht en naburig recht gelijk te trekken, zoals in de MvT wordt beweerd (p.69).

Verkeerde voorbeelden

Ad artikel 5b, tweede lid: het voorbeeld van "fingerprinting" in de MvT (p. 62 bovenaan) is niet juist. Fingerprinting wordt niet gebruikt of bedoeld bij multiterritoriaal online licentiëren.

Ad artikel 5f, eerste lid: het voorbeeld dat in het kader van artikel 5f lid 1 (p. 65) wordt gegeven klopt niet. De aanbieder levert geen bankrekeningnummer aan waarop geld dient te worden overgemaakt. Een voorbeeld is dat de aanbieder niet of te laat de daarvoor vereiste gebruiksgegevens aanlevert.

***

Ad artikel 23 tweede lid – werkingsfeer geschillencommissie

Artikel 35 van de richtlijn schrijft voor dat geschillen aan een ander onafhankelijk en onpartijdig orgaan voor geschillenbeslechting kunnen worden voorgelegd, "indien dat orgaan gespecialiseerd is in intellectueel eigendomsrecht".

Op grond hiervan wordt in het voorontwerp het werkgebied van de Geschillencommissie niet langer beperkt tot geschillen over een in rekening gebrachte vergoeding.

Wij vragen ons echter af of deze Geschillencommissie mag worden aangemerkt als gespecialiseerd in intellectueel eigendomsrecht. Daarop is de huidige Geschillencommissie in elk geval niet ingericht.

In het reglement van deze Geschillencommissie is bepaald dat vragen van uitleg met betrekking tot het toepasselijke wettelijk kader voor auteurs- en naburige rechten aan de rechter is voorbehouden (behoudens evidente vragen waarover een uitspraak van de commissie naar haar oordeel zonder uitspraak van de rechter mogelijk is).

Alleen de (vice)voorzitter dient de hoedanigheid van meester in de rechten te hebben (geen specialisme in intellectueel eigendom vereist) en de door partijen aangewezen commissieleden zijn benoemd op grond van hun kennis en ervaring op het terrein van het tot stand komen van vergoedingen in de markt.

Nu zou deze Geschillencommissie natuurlijk anders kunnen worden ingericht om deze bredere bevoegdheid uit te kunnen oefenen, maar het is de vraag of dat verstandig is, mede gelet op de kosten en praktische uitvoering.

Naar onze mening is Nederland op grond van de richtlijn niet verplicht het werkgebied van de Geschillencommissie te verbreden en zijn wij daar ook geen voorstander van.

Ad artikel 25b – handhaving door College van Toezicht

Wij vragen ons af of de uitweiding in de MvT over het verzoek tot handhavend optreden noodzakelijk is. Dat deze mogelijkheid bestaat in het bestuursrecht is een gegeven (en is inmiddels ook al een keer door een klager gebruikt), maar het lijkt niet nodig om hier op te attenderen.

Naar onze mening staat de richtlijn er niet aan in de weg dat klachten in beginsel via de daarvoor door CBO's in het leven geroepen klachtenregelingen voor gebruikers en rechthebbenden worden behandeld en dat het College er op toeziet dat deze regelingen er zijn en worden uitgevoerd. Per 1 januari 2015 zijn de klachten- en geschillenregelingen in het CBO-Keurmerk op instigatie van het College van Toezicht vervolmaakt.

Het College beschouwt zich – naar onze mening terecht – als toezichthouder en niet als klachtenorgaan. Hetgeen onverlet laat dat het College wel in kennis kan worden gesteld zodat het College waar nodig kan doorverwijzen.

Omdat het keurmerk alleen de VOI©E-leden bindt, kan dit een argument zijn voor de wetgever om het keurmerk algemeen verbindend te verklaren.

Ad artikel 25d – toepassing op onafhankelijke beheersorganisaties

Hoewel wij ons nog geen beeld kunnen vormen van een onafhankelijke beheersorganisatie, is het in voorkomende gevallen een organisatie die dezelfde activiteiten ontplooit als een CBO.

Met het oog op de concurrentiepositie van CBO's is het in een dergelijke situatie van belang dat aan een onafhankelijke beheersorganisatie dezelfde eisen worden gesteld.

In het voorontwerp wordt echter slechts een beperkt aantal transparantievereisten uit de richtlijn op deze onafhankelijke beheersorganisaties van toepassing verklaard. Dit lijkt ons nu echter juist de enige bepaling uit de richtlijn waar de wetgever strengere eisen moet stellen aan onafhankelijke beheersorganisaties teneinde een gelijk speelveld te bewerkstelligen.

III REDACTIONELE SUGGESTIES

Wetsvoorstel

Ad artikel 1, onderdeel m – definitie repertoire

Aandachtspunt is de beperkte definitie (tot een werk van letterkunde, wetenschap of kunst), waardoor prestaties in de zin van de WNR er buiten lijken te vallen, enerzijds, terwijl anderzijds in de Nederlandse tekst de term "repertoire" alleen voorkomt in artikel F (artt. 5a t/m 5j) inzake de multiterritoriale licentieverlening van online muziekrepertoire.

In de richtlijntekst komt de term repertoire ook in algemene zin voor (in de overwegingen), maar lijkt daar ook ruimer geformuleerd, althans in de Engelstalige versie: "the works in respect of which a collective management organisation manages rights".

Ad artikel 2 lid 2 – woord weggefallen

Ad artikel 2 lid 2 derde regel: "houdt" is weggefallen in "voldoende rekening ... met de belangen".

Ad artikel 2a, tweede lid – gebruik van de termen machtigen en machtiging

Wij vragen ons af of het gebruik van de termen machtigen/machtiging voor de Nederlandse praktijk voldoende de lading dekt. Rechten kunnen ook worden overgedragen aan de CBO en de richtlijn verbiedt dat niet, terwijl lezing van de MvT anders zou kunnen doen vermoeden vanwege de referentie aan de GEMA-jurisprudentie. Overwogen zou kunnen worden het begrip "authorize" uit de richtlijn te implementeren door het gebruik van de meer neutrale termen "de rechten verlenen" en "rechtenverlening". In de MvT kan dan worden verduidelijkt dat dit mogelijk is in de vorm van een volmacht, licentie of rechtenoverdracht.

Ad artikel 2d, elfde lid – overeenkomstige toepassing op stichtingen

In artikel 2d lid 11 worden op een organisatie zonder ledenvergadering de "in het eerste, tweede, en het vierde tot en met het zesde lid vastgestelde regels" van overeenkomstige toepassing verklaard. In lid 1 wordt echter de naleving van "het bepaalde in het tweede tot en met het tiende lid" onder het toezicht geplaatst en daardoor kan verwarring ontstaan.

Wellicht is het beter om in lid 11 niet het eerste lid van toepassing te verklaren en in de MvT aan te geven dat bij een stichting het College toeziet op het naleven van het bepaalde in het tweede en het vierde tot en met het zesde lid.

Als het zo blijft staan, is het raadzaam om in de MvT aan te geven dat de werkingssfeer van lid 1 wordt 'overruled' door de beperktere werkingssfeer van lid 11.

Ad artikel 3 – formaat/format

"Formaat" is op zich een correcte vertaling van "format", maar omdat formaat in het spraakgebruik eerder wordt gerelateerd aan omvang, lijkt ons het gebruik van het woord "format" beter, dat immers ook een in het Nederlands ingeburgerd begrip is, dat de lading beter lijkt te dekken. Geldt dan ook voor de MvT, waarin – wellicht niet toevallig – ook een keer het woord "format" wordt gebruikt.

Memorie van Toelichting

Ad punt 4 (**Technologische ontwikkelingen**), pagina 4, 4^e alinea, in laatste zin schrappen "omdat zij een groot deel van de onlinerechten in beheer hebben" omdat dit niet voor alle CBO's waar is als het gaat om online rechten. Alternatief is om in deze zin "omdat zij" te vervangen door "die".

Ad punt 7 (**Belangrijkste wijzigingen van het wetsvoorstel**), ad 2 definitie voor onafhankelijke beheersorganisaties (p.9): De zin "Daarnaast is een verschil met een collectieve beheersorganisatie dat deze organisaties met winstoogmerk opereren." is onjuist, omdat volgens de definitie (niet volgens de praktijk) ook een CBO een winstoogmerk kan hebben.

Ad artikel 2a, zevende lid (p. 25) – **voorkomen van misverstand over nemo plus**
Gaarne aandacht voor de zin "Deze bepaling staat evenmin in de weg aan een wettelijk vermoeden tot overdracht, zoals thans het geval is in artikel 45d." Gezien alle gevoeligheden over deze bepaling die vragen oproept of hier ook wordt bedoeld op het nemo plus iuris beginsel, bepleiten wij de verwijzing naar dit voorbeeld te schrappen. Indien gekozen wordt voor een herformulering zou wat ons betreft moeten blijken dat artikel 2a lid 7 en artikel 45d naast elkaar kunnen bestaan en dat dit niets afdoet aan de geldigheid van het nemo plus beginsel.

Ad artikel 2d, **negende lid** (p. 36) – in laatste alinea wordt verwezen naar het tiende lid, terwijl dit het negende lid moet zijn.

Ad artikel 2h inleiding (p. 42): "bijvoorbeeld bedragen voor sociaal, culturele, doeleinden" vervangen door "bijvoorbeeld bedragen voor sociale, culturele **of educatieve** doeleinden".

Ad artikel 2h vierde lid laatste zin (p. 43): "in hoeverre dit **percentage** moet worden aangepast" graag wijzigen in "in hoeverre de normering moet worden aangepast". (Deze discussie gaat wat ons betreft niet over de hoogte van het percentage, maar over een meer zinvolle – andere – normering.)

Ad artikel 2k tweede lid (p. 49). De MvT is **verwarrend** omdat deze ten onrechte lijkt te suggereren dat de individuele rechthebbenden die worden vertegenwoordigd door een vertegenwoordigingsovereenkomst uitdrukkelijk met andere inhoudingen moeten instemmen. Dit staat niet in de richtlijn en niet in de wet.
De andere collectieve beheersorganisatie die partij is bij de vertegenwoordigingsovereenkomst moet hiermee uitdrukkelijk hebben ingestemd.
Deze verwarring kan worden voorkomen door "rechthebbenden" tweemaal (in de 5^e regel en in de 9^e regel) te vervangen door "de andere collectieve beheersorganisatie die partij is bij de vertegenwoordigingsovereenkomst". (In de 7^e regel kan "rechthebbenden" blijven staan.)

Ad artikel 5 derde lid (p. 59 eerste alinea): "**dit** strengere voorschriften".

Ad artikel 23 tweede lid laatste alinea, laatste zin (p. 72) graag aanvullen: "Deze geschilbeslechting vindt plaats via de interne geschilprocedure bij collectieve beheersorganisaties **met uniforme procedureregels en een onafhankelijk beroepsorgaan zoals geregeld in het CBO-Keurmerk.**"

Tot zover de reactie namens de leden van VOI©E. Als nog nadere toelichting gewenst is, verneem ik dat graag.

Met vriendelijke groet

Michel Frequin
Directeur